

Tóth Béla István

## Helyzetértékelés és előremutató tervek a külföldi könyvtárakban a Covid után

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete az Országos Széchényi Könyvtárral és az MKE Pest Megyei Szervezetével közösen rendezte meg *Nemzedékek szolgálatában: 2020–2021. Kihívás, kreativitás, könyvtár* címmel 52. vándorgyűlését 2021. július 8–9-én.

A *Külföldi könyvtári körkép a Covid után* című szekcióülés, melyre a vándorgyűlés második napján került sor *Barátné prof. dr. Hajdu Ágnes* vezetésével, lehetőséget adott arra, hogy hiteles képet kapjon a hazai hallgatóság öt szomszédos ország – Horvátország, Szerbia, Szlovénia, Románia, Ukrajna –, valamint Csehország, Lettország és két afrikai állam – Kenya és Marokkó – könyvtárszakmai helyzetéről, különös tekintettel a koronavírus-járvány alatti és azt követő időszakról. Mindezt az MKE által felkért külföldi könyvtárszakmai partnerszervezetek és -intézmények képviselőinek előadásában.

Az előre felvett, majd a konferencián élőben levetített magyarul feliratozott angol nyelvű videóelőadásokban hangsúlyos szerepet kaptak a pandémia okozta kihívások és nehézségek, illetve a járvány szülte innovációk.

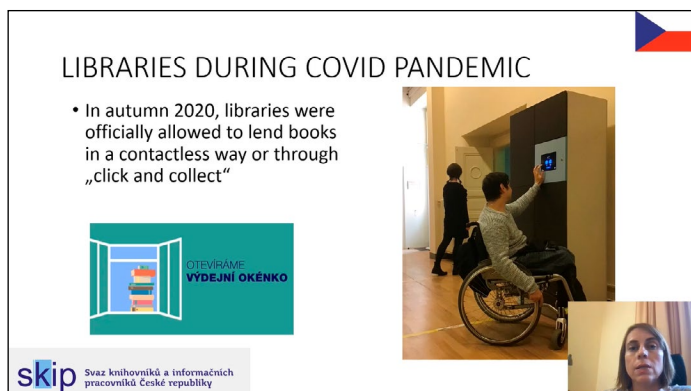
### Csehország

*Vladana Pillerová*, a Cseh Nemzeti Könyvtár Könyvtári Intézete Tanulmányi és Információs Osztályának osztályvezetője, a cseh könyvtáros egyesület tagja összeállításából a hallgatóság megtudhatta, hogy Csehországban a 2020 márciusa és 2021 áprilisa közötti időszakban több mint fél évig zárva tartottak a könyvtárak.

Ha nyitva is voltak, korlátozott nyitvatartási időben tudtak csak szolgáltatni, események szervezésére viszont egyáltalán nem volt lehetőségük. A 2020-as év második és 2021 első fele különösen nehéz időszak volt a számukra. Az olvasókkal azonban folyamatosan tartották a kapcsolatot.

A 2020 tavaszán bekövetkezett bezáráskor a könyvtárak szüneteltették a kölcsönzést. Őszől viszont – a járványhelyzet javulásakor – különféle kontaktmentes kölcsönzési formákat vezettek be. Így jött létre a *kattints és vidd* el névre keresztelt szolgáltatás, ami a távolról való könyvkiválasztást és a gyors személyes átvételt jelentette. Ahol lehetőség volt rá, ott könyvkölcsönző automatákat is üzembe helyeztek, máshol előre összekészített könyvsomagokkal, illetve a *könyvek zsákban* elnevezésű szolgáltatással várták az olvasókat.

Emellett a könyvtárak nagyobb teret szenteltek az elektronikus tartalmaik és digitális szolgáltatásaik népszerűsítésének, aminek köszönhetően 2020-ban az előző évhez képest megduplázódott az e-könyvek közkönyvtári kölcsönzése: mintegy száznegyvenezer kölcsönzést regisztráltak, és az online forrásokból letöltött digitális dokumentumok mennyisége is megduplázódott, számuk elérte a negyvenmilliót.



*Részlet Vladana Pillerová prezentációjából*

2020-ban az előző évhez viszonyítva 41%-os visszaesést mértek a látogatószámában, valamint 24%-kal csökkent a könyvkölcsönzés is, ugyanakkor kiugróan, 88%-kal nőtt a digitális dokumentumok letöltése és 7%-kal az online látogatások száma.

A pandémia alatt 2021 júniusáig az Országos Digitális Könyvtár (NDK – National Digital Library) minden digitalizált dokumentuma nyilvánosan elérhetővé vált, köszönhetően a nemzeti könyvtár és a szerzői jogkezelő közötti megállapodásnak.

A cseh könyvtárak mindezekén túl, közel négyszáz online eseményt szerveztek a nagyközönség számára, köztük gyerekeknek és iskoláknak szóló oktatási célú előadásokat, olvasóklubokat, koncerteket és kiállításokat. Lehetőséget biztosítottak az online regisztrációra, és online fizetési megoldásokat vezettek be a könyvtárakban.

## Horvátország

*Marijana Mišetić* és *Nevia Raos*, a Zágrábi Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kara Olaszgyűjteményének könyvtárosai, egyben a Horvátországi Könyvtáros Egyesület tagjai prezentációját Barátné Hajdu Ágnes vetítette le, és az ő előadásában hallhattuk a szerzők írásban elküldött üzenetét, melyből a koronavírus-járvány mellett az országot sújtó földrengések okozta károk enyhítéséről is képet kaphattunk. A járvány és a vele párhuzamosan érkező földrengések soha nem látott nehézségek elé állították Horvátországot és a horvát könyvtárosokat.

A 2020. decemberi 6,4-es erősségű földrengés következtében hét ember elhunyt, számos épület összedőlt vagy megrongálódott, jelentős anyagi károk keletkeztek. 1880-óta ez volt a legnagyobb földrengés Horvátországban. Ráadásul ez abban az évben már a második geológiai katasztrófa volt. 2020 márciusában történt az első, 5,5-ös erősségű földrengés, aminek a következtében egy tinédzser életét veszítette, tizenheten megsérültek és százak váltak hajléktalanná, mintegy ötszáz épület sérült meg, köztük számos műemlék is.

A Zágrábi Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar 2009-ben épült új kari könyvtári épülete nem sérült meg, de a belső terek – az olvasótermek és az irodák – komoly károkat szenvedtek el. A 4. és 5. emeleti olvasótermek könyvespolcai összedőltek, használhatatlanná váltak, és a polcokon lévő kötetek is megrongálódtak. Az 5. emeleti Olaszgyűjtemény sérült meg a leginkább.

A romok eltakarítása, a könyvek szortírozása és az új polcok beépítése a Műszaki Karbantartó Osztály és valamennyi kari könyvtáros közös erőfeszítése révén valósult meg, mintegy hat hónap leforgása alatt, de az olvasóterem teljes rekonstrukciója egy egész évet vett igénybe.

2021 nyarára fejeződtek be a munkálatok. A járványügyi előírásoknak megfelelően felére ritkították az ülőhelyek számát, így készülnek a reménybeli szeptemberi nyitásra.



*Marijana Mišetić* és *Nevia Raos* prezentációját Barátné Hajdu Ágnes narrációjával

## Kenya

*Fredrick Wawire Otike*, az ELTE PhD-hallgatója a Kenyai Könyvtári Egyesület képviselőjében készített beszámolót a vándorgyűlés számára. Előre felvett előadásában vázlatos képet nyújtott Kenyáról és a kenyai könyvtárak helyzetéről. Az első kenyai könyvtárak még képzett könyvtárosok nélkül kezdték meg működésüket. A képzett szakemberek iránti igény később kezdett kialakulni. Az első kenyai közkönyvtárat 1903-ban alapították. Négy könyvtártípus van jelen Kenyában: szakkönyvtárak, iskolai könyvtárak, felsőoktatási könyvtárak és közkönyvtárak. Közkönyvtárból jelenleg hatvanégy működik az országban, melyeket a Kenyai Nemzeti Könyvtár Tanácsa felügyel, illetve irányít.

1957-ben alapították meg a Kenyai Könyvtári Egyesületet, akkor még Kelet-Afrikai Könyvtáros Egyesület néven, melyet 1973-tól hívnak a mai nevéen. Ez az egyesület akkor még három ország könyvtárosait fogta össze: Kenyáét, Ugandáét és Tanzániáét, de függetlenné válásuk után önálló szervezeteket hoztak létre. A Kenyai Könyvtári Egyesületnek minden kenyai könyvtáros a tagja lehet, függetlenül attól, hogy milyen típusú könyvtárban dolgozik.

1984-ben a Kenyai Könyvtári Egyesület vezetésével Kenyában rendezték meg az 50. IFLA-konferenciát, amely egyúttal az első afrikai IFLA-konferencia is volt.

Kenyában már a koronavírus-járványt megelőzően is számos nehézséggel kellett szembenéznie a könyvtáros szakmának. Komoly gondot okozott az anyagi források szűkössége (minek következtében nehezzé vált az információs források beszerzése), a szegényes informatikai infrastruktúra és a könyvtárosok alacsony IKT-kompetenciaszintje, valamint a könyvtárakban tapasztalható zsúfoltság, illetve a megfelelő számú és méretű könyvtári tér hiánya. Sok esetben nincsenek megfelelő számítógépek, néhol az áramszolgáltatás sem biztosított, vagy gyakori az áramkimaradás.

A Kenyai Könyvtári Egyesület 2020. december 17–19-én a szokásos évi konferenciáját online rendezte meg, melyen bemutatták az akkor még csak készülőfélben lévő *A Covid-19 pandémia tapasztalatai és tanulságai az információs és tudásmenedzsment központok számára* című könyv elkészült fejezeteit.

A pandémia következtében a könyvtárak többsége bezárt, kivéve azokat az intézményeket, ahol megfelelő információs és kommunikációs technológia áll rendelkezésre, így ezek az intézmények virtuális szolgáltatásokat tudtak nyújtani az érdeklődőknek. Mivel azonban ezt megelőzően nem tartottak információs műveltségi képzést, a használók nem voltak felkészülve az online források és szolgáltatások elérésére. Tovább nehezítette a szolgáltatások fenntartását, hogy jelentősen csökkent a könyvtárosok száma, ugyanis sokakat elbocsátottak a bezárások miatt.

A járvány tanulsága, hogy az illetékesek felismerték, hogy nélkülözhetetlenek a megfelelő szintű anyagi beruházások az informatikai infrastruktúra kialakításá-



*Fredrick Wanire Otike előadás közben*

hoz. Továbbá képzett, naprakész informatikai ismeretekkel felvértezett könyvtárosokra is szükség van, mivel sok esetben képzettebbek a könyvtárhasználók az online források elérése terén, mint maguk a könyvtári alkalmazottak. Óriási szükség lenne könyvtármarketingre, amit a könyvtárosoknak kellene magukra vállalniuk, és a könyvtárhasználók tudatosabbá válását is szorgalmazni kell.

A könyvtáraknak újra kell gondolniuk magukat, hogy innovatív szolgáltatásokat tudjanak nyújtani a felhasználóknak. A innovációk hiánya nem mindig a pénz hiányából fakad. A könyvtárosoknak minimális anyagi erőforrások esetén is törekedniük kell az innovatív szolgáltatások bevezetésére, például a könyvtárhasználat és az információs jártasság fejlesztése és az okoseszközök használata terén. Ezenfelül rövid képzéseken, konferenciákon, tréningeken kell részt venniük, hogy naprakész ismeretekhez jussanak.

Az előadó végül egy ajánlást is megfogalmazott: a könyvtáraknak és a könyvtáros egyesületeknek helyi és nemzetközi szinten is össze kell fogniuk, és közös stratégiát kell megfogalmazniuk arra nézve, hogy hogyan tudnák hatékonyan segíteni a felhasználókat az információk elérésében.

## **Lettország**

*Māra Jēkabsons*, a Lett Könyvtári Egyesület elnöke, a Lett Nemzeti Könyvtár Könyvtárfejlesztési Központjának főkönyvtárosa videós összeállítását egy humoros felütéssel kezdte. Prezentációjának első diáján ugyanis a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos nemzetközi könyvtári gyakorlat fontosabb elemei – mint például a távoli munkavégzés, a kontaktmentes szolgáltatás vagy a hetvenkét órás könyvkarantén – mellett egy, a korlátozó intézkedések feloldásakor közismertté vált lett vicc is helyet kapott: Végre vége a szörnyű kétméteres távolságtartásnak, és a lettek visszatérhetnek a szokásos öt méterhez.

Előre felvett, prezentációval egybekötött előadásában Jēkabsone a pandémia negatív és pozitív hozadékairól is beszélt. A negatív hatások között a látogatói és kölcsönzési mutatók visszaesését és a tervezett események meghiúsulását, a megszakított projekttevékenységeket, valamint a könyvtár közösségi találkozóhelyként való használatának visszaesését említette. Ezekkel szemben pozitív előjelet kaptak az online rendezvények, az új digitális eszközök használata, a digitális készségek javulása, a távoli szolgáltatások fejlődése, az e-szolgáltatások használatának növekedése, a sokféle online képzési alkalom, az intenzívebb munka a gyűjteményekkel, adatbázisokkal, helytörténeti dokumentumokkal és a könyvtárak szerepének megerősödése a közösségben és a társadalomban.

### **Néhány országos eredmény:**

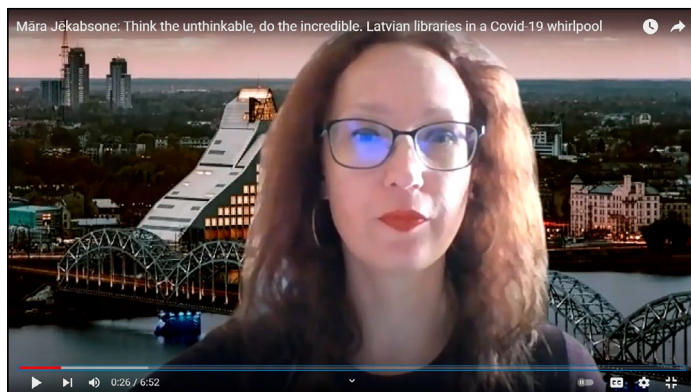
- A *3rd e-BOOK Library* szolgáltatás bevezetése, amely a városi közkönyvtárak beiratkozott olvasói számára lehetővé teszi, hogy lett nyelvű e-könyveket ingyenesen olvashassanak online, még hozzá bármilyen mobilszközön vagy számítógépen.
- Állami pénzeszközökkel igyekeztek elejét venni a Covid-19 következményeinek a kulturális szektorban, melynek keretében könyveket vásároltak a közkönyvtárak számára, továbbá digitális készségfejlesztő képzést tartottak online, könyvtárak és múzeumok munkatársainak.
- 2021 februárjában pedig webináriumot rendeztek a lett könyvtárak és fenntartók számára az Európai Strukturális és Befektetési Alapok lehetőségeiről.
- Megállapodást kötöttek a Lett Szerzői Jogi és Kommunikációs Ügynökséggel és a Lett Szerzők Egyesületével, amely szerint a pandémia alatt ingyenesen elérhetővé válnak online a digitalizált könyvek és periodikumok. Ezt a megállapodást most 2021 végéig sikerült meghosszabbítaniuk.

### **Helyik kezdeményezések:**

- könyvviszavételi dobozok;
- könyvkölcsönzési csomagterminálok;
- távoli regisztráció bevezetése a könyvtári tagság megszerzéséhez;
- távolról elérhető kiállítások és online rendezvények.

A Lett Könyvtári Egyesület 2020-ban lefordította lettre az IFLA stratégiáját; online tartott kongresszust, melyen az IFLA elnöke, *Christine Mackenzie* nyitóelőadást tartott videóelőadás formájában; az egyesületi tanács választását is online bonyolították le; online tartották meg a *Könyvtári hét* című programot; valamint költségmentes Zoom-előfizetést biztosítottak az egyesület tagjai számára, hogy online rendezvényeket szervezhessenek. Ezenkívül idén online

bonyolították le a kétnapos Lett Könyvtári Fesztivált, amely ezúttal *Tegyük meg, ami elképzelhetetlen!* címmel került megrendezésre, melynek mindkét napján közel ezren vettek részt.



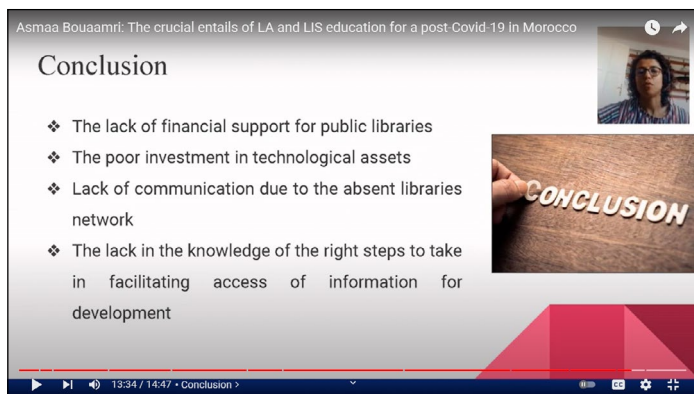
*Māra Jekabsons, a Lett Könyvtári Egyesület elnöke*

## Marokkó

*Asmaa Bouaamri*, az ELTE PhD-hallgatója Marokkó rövid bemutatása után az ország könyvtári helyzetét ismertette. Jelenleg nem áll rendelkezésre pontos adat arról, hogy hány közkönyvtár van az országban, mivel nem készült róluk jegyzék, a számuk feltehetően nem éri el a százat. A kulturális miniszter által közölt kistéleplési lista nem egészen naprakész, ugyanis vannak olyan települési könyvtárak, amelyek pénzügyi támogatás hiányában megszűntek. Az országban egyedül a Marokkói Királyság Nemzeti Könyvtára működik hatékony nyilvános könyvtárként, és egyben ez a legnagyobb közkönyvtár, melyet 1924-ben alapítottak a Francia Protektorátus időszakában. A nemzeti bibliotéka és szolgáltatásai bemutatását követően a két marokkói könyvtári-informatikai képzési programról is szó esett. Míg az első – melyet 1975-ben indítottak el – egy francia tannyelvű információtudományi (LIS-képzést adó) iskola, addig a 2009-ben indított másik képzés a könyves szakmák iránt érdeklődők számára kínál lehetőséget a tanulásra, beleértve például a könyvtárosi, könyvesbolti eladói, könyvkiadói tevékenységeket. Ez a képzés viszont 2019-óta szünetel, várhatóan most nyáron újítják meg az akkreditációját. Két könyvtáros egyesülete van Marokkónak. Az elsőt 2019 decemberében alapították, a neve Association des Bibliothèques Public au Maroc. Ez a marokkói közkönyvtárak egyesülete. A másikat, amely a könyvtár- és információtudománnyal foglalkozik 2019 áprilisában alapították a könyves szakmák végzett hallgatói a Marokkói Könyves Szakmák Egyesülete néven.

A koronavírus-járvány miatt minden könyvtár bezárt, és korszerű információtechnológia híján távoli szolgáltatásokat sem tudtak nyújtani a felhasználóknak.

Kivételt csupán a királyi könyvtár, illetve a magánforrásokból finanszírozott felsőoktatási és szakkönyvtárak képeztek. A kisebb és vidéki könyvtárakban az internet sem volt elérhető, teljes volt a lezárás. Marokkóban sajnos a könyvtári szakemberek sem elég képzettek, és ebből következően a felhasználók számára nem tudnak kellő segítséget nyújtani a digitális források használatát illetően. A marokkói könyvtárak jövőjének zálogai a rugalmas és nyitott könyvtáros egyesületek lehetnének, amelyek többek közt meghatározhatnák a könyvtárak hatékony munkájának követelményeit, megrajzolva ezzel a könyvtárak fejlődéséhez vezető utat.



*Asmaa Bouaamri, az ELTE doktorandája előadás közben*

## Románia

*Adriana Szekeley*, a Román Könyvtáros Egyesület elnöke egy levelet küldött a rendezvény számára, amelyet *Lovász Ágnes*, a Temesvári Politechnikai Egyetem műszaki könyvtárának igazgatója előadásában hallhattunk magyarul, melyben üdvözetét küldte a Magyar Könyvtárosok Egyesületének, továbbá a Covid-19 okozta nehézségek kapcsán fejtette ki gondolatait.

Számos könyvtári tevékenység átkerült az online térbe. A több mint ezer taggal büszkélkedő Román Könyvtáros Egyesület igyekezett tevékenységeit a járvány okozta helyzethez igazítani. Elhalasztották a 2020-as szakmai konferenciájukat, de sikerült online módon kapcsolatban maradniuk a könyvtárosokkal. A kihívások mellett számos innovációra is sor került a járvány miatt. A könyvtárhasználat gyakorisága ugyan visszaesett ebben az időszakban, de a digitális dokumentumok forgalma kimagasló növekedést mutatott. Sok romániai könyvtár több ezer oldalt szkennelt be az egyetemi hallgatóknak, kutatóknak, oktatóknak, az egyesület pedig sok szakmai találkozót és tanfolyamot online platformra helyezett, melyeken több mint ezerötszázan vettek részt.

A Román Könyvtáros Egyesület petíciót indított a román oktatási és kutatási miniszter ajánlása ellen, ugyanis a pandémia okozta helyzetben felfüggeszthették

volna az iskolai könyvtárak működését, elkülönítő helyeket alakíthattak volna ki az iskolai könyvtárakban, a könyvtárosokat pedig más feladatkörben foglalkoztathatták volna. A petíciót több mint kétezren írták alá. Az egyesület emellett többek közt online kampányt kezdeményezett az otthoni olvasás ösztönzésére a járványidőszakban.



*Lovász Ágnes temesvári könyvtárigazgató Adriana Szekely, a Román Könyvtáros Egyesület elnökének üzenetét közvetíti a hallgatóság felé*

## Szerbia

*Jasmina Ninkov*, a Belgrádi Városi Könyvtár Igazgatója, a Szerbiai Könyvtáros Egyesület korábbi elnöke mint Szerbia legnagyobb közkönyvtári hálózatának vezetője előre felvett előadásában ismertette, hogy Szerbiában 2020. március 15-én hirdették ki a koronavírus-járvány okozta vészhelyzetet. Minden könyvtár bezárt, és az az ajánlás született, hogy minél több távolról elérhető szolgáltatást nyújtsanak az intézmények. Két-három hónap múlva azonban ismét kinyithattak, így a Belgrádi Városi Könyvtár munkatársai is újraindították a könyvtári terekben a szolgáltatásokat. Mivel 2020 májusában véget ért a vészhelyzet, a Belgrádi Városi Könyvtár május 11-étől kezdve tervszerűen kezdte el kinyitni a fiókkönyvtárait – természetesen a Városi Közegészségügyi Intézet védekezési előírásait betartva. Kezdetben hétköznapokon délelőtt kilenc órától délután három óráig tartottak nyitva, júniustól azonban visszatértek a korábbi nyitvatartási rendre. Korlátozás csupán az olvasótermeket érinti: egy főre négy négyzetméternyi területnek kell jutnia.

A könyvtár kulturális rendezvényekkel foglalkozó részlege virtuális program-sorozatot szervezett, amelyen nem csak a regisztrált olvasók vehettek részt. Híres színházi és televíziós személyiségekkel is együttműködést kötöttek, akik abban segítettek, hogy kapcsolatban maradjon a könyvtár az olvasóival. A könyvtár vezetése úgy döntött, hogy a pandémia alatt ugyanazt fogja tenni, mint azelőtt,

tehát nem hagy fel a rendezvényekkel, csupán online formában rendez meg azokat. A digitális gyűjtemények tekintetében újdonságnak számított a járvány alatt megnyitott filmes különgyűjtemény, amely bárki számára elérhetővé vált Szerbiában, de emellett számos egyéb tematikus weboldal és online szolgáltatás áll azóta is az olvasók rendelkezésére.



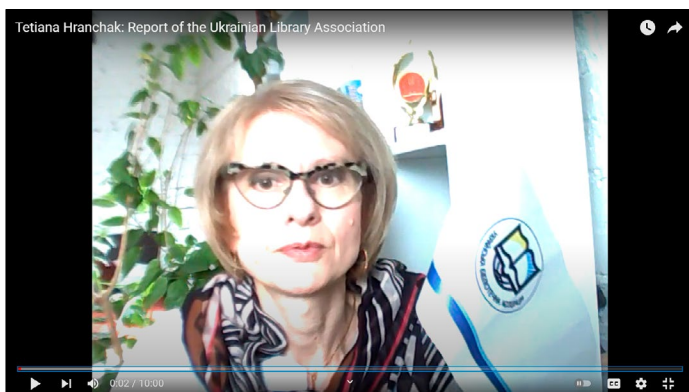
*Jasmina Ninkov videóüzenetének részlete*

## Ukrajna

*Tetiana Hranchak*, az Ukrán Könyvtáros Egyesület (ULA) képviselőjében arról beszélt videóelőadásában, hogy az 1995-óta létező ULA milyen hatékony válaszokat adott a koronavírus-járvány miatti kihívásokra. Rendezvényeik száma a korlátozások dacára is megközelítőleg akkora volt, mint a karantént megelőzően. Évente körülbelül harminc rendezvényre kerül sor az egyesület égisze alatt, 2020-ban kilenc konferenciára, egy fórumra, két képzésre, két távtanfolyamra, egy szemináriumra, nyolc webináriumra, egy vásárra, egy magas szintű találkozóra, egy kerekasztal-beszélgetésre, egy könyvtári kávéházra került sor. A legtöbb rendezvény a képzést szolgálta. 2020-ban távoktatási tanfolyamokat is szervezett az ULA. Sor került egyebek mellett *A könyvtár a digitális környezetben. Platformok és média és az Újságírás az iskolában / Újságírás a könyvtárban: alapismeretek* című képzésekre, de a könyvtári szakajtó munkatársai számára is tartottak online képzéseket. Az ULA továbbá együttműködést kötött az Ukrán Digitális Átalakulás Minisztériumával, a Digitális Átalakulás Parlamenti Bizottságával és az Ukrán Internet Egyesülettel, amelynek az volt a célja, hogy a közkönyvtárakra alapozva digitális írástudással foglalkozó központokat hozzanak létre Ukrajna különböző régióiban. A központok egyrészt ösztönöznék a digitalizálást, másrészt az élet-hosszig tartó tanulást. Az ULA emellett különböző projekteket valósított meg 2020-ban. Közülük az egyik legfontosabb, hogy *Négy tér a könyvtárban: innovatív modell* címmel az ULA szakértői az ukrán könyvtárak számára adaptálták a

könyvtári térszervezés közismert dán modelljét, amely tanulási térre, kreativitással/inspirációval kapcsolatos térre, kommunikációs (találkozó) térre és használói tevékenységekre (rendezvényekre) alkalmas térre osztja fel a könyvtárat.

A koronavírus-járvánnyal összefüggésben információk anyagokat tettek közzé a honlapjukon, valamint számos webináriumot és online konferenciát tartott a témáról. Az ULA továbbá együttműködési megállapodást kötött az Ukrán Egészségügyi Minisztérium Közegészségügyi Központjával és az Országos Könyvtári Adományozási Alappal az egészséges életmód és a tudatos egészségmegővés népszerűsítésére az ukrán könyvtárak hálózatának segítségével.

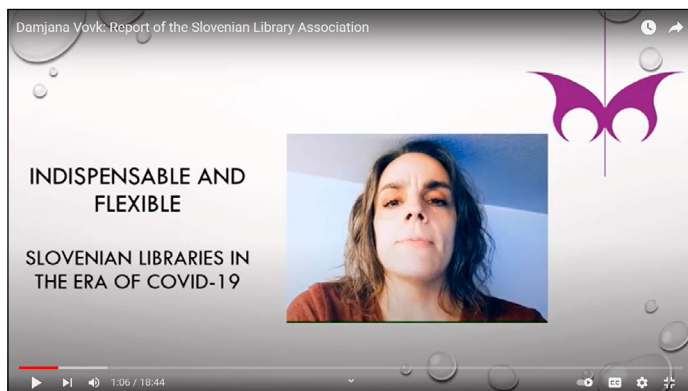


*Tetiana Hranchak az ukrán könyvtárak pandémia alatti tevékenységéről beszél*

## Szlovénia

*Damjana Vovk*, a Szlovén Könyvtárosok Egyesületének főtitkára előadása zárta a szekcióelőadások sorát, melynek a beköszöntőjét ő maga adta elő a felvételen, a tartalmi rész pedig az előre elkészített írásos anyag alapján magyarra lett fordítva, amit Oros Sándor tolmácsolásában hallhattunk a szerző diasora narrációjaként. Az előadás első részében Szlovénia könyvtári hálózatával és könyvtári szolgáltatásaival, továbbá könyvtárszakmai egyesületeivel ismerkedhettünk meg, majd a Covid-19-cel összefüggő időszak került bemutatásra. A járványhelyzet hivatalosan 2020. március 13. és május 31., valamint 2020. október 19. és 2021. június 15. között tartott, és jórészt a Magyarországon is alkalmazott korlátozó intézkedések léptek érvénybe. Kezdetben zárva voltak a könyvtárak, de 2020 májusára már minden közkönyvtár kinyitható. Ekkor még csak az előkészített könyvekért mehettek be az olvasók a könyvtárba. Június elejétől október közepéig ismét használhatóvá váltak az olvasótermek és a gyűjtemények. 2020 október közepétől azonban ismét bezárták a könyvtárakat. 2021. április 26-ától ismét látogathatók a szlovén könyvtárak az olvasók előtt. A korlátozások miatt meghonosították az otthoni munkavégzést a könyvtárosok körében, majd 2020 májusában áttértek a

hibrid (otthoni és munkahelyi) munkavégzésre, ami sok helyen a mai napig megmaradt. 2020 júniusában a Nemzeti és Egyetemi Könyvtár 2 UVC sterilizátort vásárolt, mellyel a nem archiválható dokumentumokat – köztük a hírlapokat – laponként tudják fertőtleníteni. Szintén fertőtleníthetik ezzel az eszközzel a kábel nélküli billentyűzeteket és egereket. A gyakorlatot átvette több köz- és felsőoktatási könyvtár is.



*Damjana Vovk videóüzenetének részlete*

*Az előadások megtekinthetők a Magyar Könyvtárosok Egyesülete YouTube-csatornáján.*

### **A digitális könyvtári szolgáltatás új lehetőségei az olvasási képességet érintő fogyatékossgal élők számára**

A szerzői jogi szabályozás egyik legfontosabb célja, hogy egyensúlyt teremtsen a kreatív gazdaság alapjait jelentő alkotói érdek és az információhoz és a kulturális javakhoz való hozzáféréshez fűződő társadalmi érdek között. Ebből következően a törvény kivételeket fogalmaz meg, illetve korlátozásokat vezet be a szerzőnek a mű felhasználásának engedélyezésére vonatkozó kizárólagos jogával kapcsolatban. E korlátozásokat és kivételeket nemzetközi szerződések, uniós irányelvek határozzák meg. Az olvasási képességet érintő fogyatékossgal élő személyeknek kíván kedvezni az a 2017 szeptemberében megjelent Európai Uniói rendelet, amely az úgynevezett marrákesi szerződés átültetéséről szól. A magyar jogrendszerbe is implementálásra került rendelet nyújtotta új digitális szolgáltatási lehetőségekről, valamint az OSZK és a Könyvtári Intézet e témában megjelentetett, az érdekelt könyvtárak számára kidolgozott ajánlásáról a Könyvtári Intézet alábbi oldalán olvashatnak: <https://www.ki.oszk.hu/node/10266>.

*(Forrás: <https://ki.oszk.hu/>)*